

СПЕЦИФІЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ФІНАНСУВАННЯ ПІДРОЗДІЛІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ МІЛІЦІЇ

SPECIFIC ASPECTS OF THE FINANCING AND UNITS OF VETERINARY POLICE

Пацалюк О.В.,

*ад'юнкта кафедри економіко-правових дисциплін
Національної академії внутрішніх справ України*

У статті розкрито особливості діяльності підрозділів ветеринарної міліції з проведення карантинних ветеринарних заходів. Також здійснено аналіз фінансового та матеріально-технічного забезпечення цієї служби. Визначено деякі проблеми фінансування та шляхи їх вирішення.

Ключові слова: ветеринарна міліція, бюджетна програма, протиепізоотичні заходи, тварини, карантин.

В статье раскрыты особенности деятельности подразделений ветеринарной милиции по проведению карантинных ветеринарных мероприятий. Также осуществлен анализ финансового и материально-технического обеспечения данной службы. Определены некоторые проблемы финансирования и пути их решения.

Ключові слова: ветеринарная милиция, бюджетная программа, противозпизоотические мероприятия, животные, карантин.

The article deals with the peculiarities of veterinary police departments of veterinary quarantine measures. Also the analysis of financial and logistical support of the service. Determined some funding problems and their solutions.

Key words: veterinary police budget program, disease control measures, animal quarantine.

Актуальність теми. Нині екологічна ситуація в Україні наближається до кризової. Значно забруднилося довкілля – вода, повітря й ґрунти. Внаслідок цього відбувається стрімкий розвиток тваринних захворювань, зокрема й зоонів (туляремія, чума, сказ тощо), тобто інфекційних захворювань, які передаються від тварини до людини. Також шкідливий вплив та небезпека для здоров'я людини несуть продукти харчування тваринного та рослинного походження, які виготовлені та реалізовані без дотримання вимог санітарних заходів. Екологічна безпека продуктів харчування – глобальна проблема, оскільки стосується не лише здоров'я людини, але й впливає на всю економіку країни. Якість продуктів харчування впливає на рівень життя, соціальну активність людини, на демографічний аспект його існування.

Забезпечення захисту життя й здоров'я людей та тварин від ризиків, пов'язаних із хворобами тварин, контроль і нагляд за безпечністю та якістю харчових продуктів здійснює державна служба ветеринарної медицини України. Зазначеній службі надзвичайно важливу допомогу в підтриманні ветеринарно-санітарного та епізоотичного благополуччя в країні надають підрозділи ветеринарної міліції.

Метою статті є розкриття специфічних аспектів роботи ветеринарної міліції та аналіз їх фінансового забезпечення, визначення проблем фінансування та шляхів їх вирішення для покращення ефективності діяльності цього підрозділу органів внутрішніх справ.

Стан наукового дослідження. Значний внесок у вивчення проблем удосконалення фінансування міліції зробили такі вчені: О.М. Бандурка, О.А. Бухтіяров, О.І. Деревчук, О.Ю. Дрозд, М.С. Ільницький, В.К. Колпаков, Я.Ю. Кондратьєв, С.Ф. Константінов, В.І. Олефір, Д.М. Павлов, А.Г. Чубенко та інші. Щодо

висвітлення особливостей діяльності ветеринарної міліції, то суттєвий вклад зробили такі вчені: В.М. Василенко, О.Ю. Горбунова, Г.В. Джагунов, Ю.В. Ярмоленко. Однак питання фінансування підрозділів ветеринарної міліції залишається не дослідженим.

Виклад основного матеріалу. Підрозділи ветеринарної міліції МВС України та відповідні підрозділи його головних управлінь і управлінь в АР Крим, областях, містах Києві та Севастополі, містах і районах створені для надання практичної допомоги державним органам ветеринарної медицини в організації та здійсненні контролю й нагляду за виконанням вимог ветеринарно-санітарних заходів щодо профілактики, локалізації та ліквідації карантинних хвороб тварин і комплектуються виключно лікарями ветеринарної медицини, які за посадами є державними інспекторами ветеринарної медицини [1].

Історія підрозділів ветеринарної міліції сягає середини 60-х рр. минулого століття, коли в Україні значно збільшився рівень захворювання великої рогатої худоби на ящур та інші гострі інфекційні захворювання. 11 червня 1966 р. наказом Міністра охорони громадського порядку Української РСР № 268 було створено відомчу міліцію із забезпечення карантинних і ветеринарно-санітарних заходів у боротьбі з епізоотіями. Саме із цього часу починають своє функціонування підрозділи ветеринарної міліції. Отже, відповідно до п. 1 Положення про відомчу міліцію із забезпеченню карантинних і ветеринарно-санітарних заходів в боротьбі з епізоотіями, затвердженого вищезазначеним наказом, підрозділи відомчої міліції із забезпечення карантинних і ветеринарно-санітарних заходів у боротьбі з епізоотіями були створені для виконання таких завдань:

1) охорони благополучних господарств від занесення в них інфекцій;

2) забезпечення карантинних заходів у неблагополучному пункті щодо інфекційних захворювань худоби або птиці;

3) здійснення контролю за виконанням водіями автотранспорту правил перевезення худоби, продуктів тваринництва, сільськогосподарських та інших вантажів у зонах неблагополучних і загрозованих щодо гостро інфекційних захворювань тварин та птиці;

4) забезпечення карантинних заходів на підприємствах із переробки м'яса тварин, які хворіли на інфекційні захворювання або доставлені з неблагополучної зони;

5) надання допомоги ветеринарній інспекції в здійсненні контролю за дотриманням правил карантинного режиму під час заготівлі продуктів і сировини тваринного походження, торгівлі м'ясом, молоком, тваринами, птицею та іншими продуктами сільського господарства в неблагополучних зонах;

6) надання допомоги ветеринарній інспекції в організації та проведенні заходів, у тому числі профілактичних, щодо недопущення розповсюдження інфекційних захворювань, причиною яких є безпритульні та дикі тварини.

З 1980 р. функціональне призначення та завдання, що поклалися на підрозділи відомчої міліції із забезпеченню карантинних і ветеринарно-санітарних заходів у боротьбі з епізоотіями зазнали деяких змін. Так, відповідно до п. 1.1 Положення про відомчу міліцію із забезпечення карантинних і ветеринарно-санітарних заходів у боротьбі з епізоотіями, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ Української РСР від 24 червня 1980 р. № 316, до обов'язків підрозділів відомчої міліції із забезпечення карантинних і ветеринарно-санітарних заходів у боротьбі з епізоотіями було додано надання допомоги державній ветеринарній службі з питань контролю за організацією охоронно-профілактичних заходів із метою недопущення виникнення гостроінфекційних захворювань тварин та птиці в господарствах республіки, натомість обов'язок надавати допомогу ветеринарній інспекції в організації вилову та знищенні бродячих собак було усунуто.

Обов'язок здійснювати охорону благополучних господарств від занесення в них інфекцій також було усунуто на підставі Положення про відомчу міліцію із забезпечення карантинних і ветеринарно-санітарних заходів у боротьбі з епізоотіями, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 8 лютого 1992 р. № 64 [2]. На сучасному етапі діяльності ветеринарної міліції чинним є Положення про підрозділи ветеринарної міліції з проведення карантинних ветеринарних заходів, затверджене постановою КМУ від 29 березня 2002 р. № 395.

Управління ветеринарної міліції є самостійним структурним підрозділом МВС, який організаційно підпорядковується одному із заступників Міністра внутрішніх справ згідно з розподілом обов'язків, а функціонально – Державній ветеринарній та фітосанітарній службі (Держветфітослужба). Роботу підрозділів ветеринарної медицини організовує МВС з урахуванням завдань, покладених на Держветфітослужбу

[3]. Цей підрозділ входить до складу блоку міліції громадської безпеки МВС разом із службою дільничних інспекторів міліції, патрульно-постовою службою, підрозділом конвойної служби міліції тощо [4].

До повноваження підрозділів ветеринарної міліції належить надання практичної допомоги державним органам ветеринарної медицини в організації та здійсненні контролю й нагляду за виконанням вимог ветеринарно-санітарних заходів щодо профілактики, локалізації та ліквідації карантинних хвороб тварин шляхом:

– забезпечення проведення заходів, спрямованих на ліквідацію спалахів інфекційних хвороб тварин;

– здійснення державного ветеринарно-санітарного нагляду за виробництвом і обігом продуктів тваринного, а на агропродовольчих ринках – і рослинного походження, ветеринарних препаратів, субстанцій, кормових добавок, преміксів, кормів, репродуктивного матеріалу, а також засобів ветеринарної медицини та засобів догляду за тваринами;

– здійснення державного ветеринарно-санітарного контролю й нагляду за переміщенням об'єктів державного ветеринарно-санітарного контролю й нагляду, у тому числі тварин, у межах України;

– здійснення державного ветеринарно-санітарного нагляду за дотриманням підприємствами, установами та організаціями, а також фізичними особами вимог ветеринарно-санітарних заходів на потужностях (об'єктах), які використовуються для виробництва, переробки, зберігання та обігу тварин, продуктів тваринного походження, ветеринарних препаратів, субстанцій, кормових добавок, преміксів, кормів, репродуктивного матеріалу, засобів, що використовуються для їх транспортування, та засобів догляду за тваринами (далі – потужності (об'єкти));

– перевірка дотримання правил видачі та оформлення ветеринарних документів, а також документації, пов'язаних із безпекою продуктів тваринного походження, станом здоров'я тварин;

– зупинення або обмеження діяльності з виробництва та обігу товарів на потужностях (об'єктах) у разі порушення їх операторами вимог ветеринарно-санітарних заходів;

– здійснення державного ветеринарно-санітарного нагляду за проведенням ветеринарно-санітарної експертизи на потужностях (об'єктах) продуктів тваринного, а на агропродовольчих ринках – і рослинного походження;

– участь у проведенні епізоотичного розслідування, спрямованого на встановлення причин виникнення інфекційних хвороб тварин, а також умов, що призводять до надходження в обіг небезпечних або не придатних для споживання харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі [3].

Прикладом діяльності підрозділів ветеринарної міліції є, зокрема, застосування ними комплексу заходів щодо недопущення поширення на території країни високопатогенного грипу А/Н1N1 «Свинячий грип» [5].

Підрозділи ветеринарної міліції під час виконання покладених на них завдань взаємодіють із правоохоронними органами, органами виконавчої влади, орга-

нами місцевого самоврядування, а також підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності та громадянами [3], а саме іншими підрозділами МВС, міжрайонною прокуратурою з нагляду за дотриманням законів у природоохоронній сфері, Дніпровською екологічною прокуратурою, Державною інспекцією України з питань захисту прав споживачів, підрозділами охорони використання водних біоресурсів та регулювання рибальства, Державною екологічною інспекцією України.

Відповідно до ст. 24 Закону України «Про міліцію» фінансування й матеріально-технічне забезпечення міліції здійснюються за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів, які надходять на підставі договорів від міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, державних органів, підприємств, установ, організацій і громадян, а також інших джерел, не заборонених законодавством [6]. Статус головного розпорядника бюджетних коштів, які виділяються з метою фінансового забезпечення міліції, має МВС.

З 2002 р. фінансування МВС здійснюється з використанням елементів програмно-цільового методу. Із цього року були передбачені декілька бюджетних програм, пов'язані з утриманням МВС, які відображали видатки на апарат МВС України (код програмної класифікації 1001000) та Головне управління ВВ МВС (код 1003000). Відповідальним виконавцем деяких бюджетних програм було визначено апарат МВС [7], зокрема бюджетною програмою «Забезпечення захисту прав і свобод громадян, суспільства і держави від протиправних посягань, охорона громадського порядку та протидія незаконній міграції» (код програмної класифікації 1001050). За цією бюджетною програмою розподіляються видатки на фінансування підрозділів міліції громадської безпеки.

Ветеринарна міліція, хоч і входить до складу блоку міліції громадської безпеки, але фінансується за рахунок бюджетних коштів, що виділяються Держветфітослужбі та її територіальним органам на здійснення протиепізоотичних заходів [7].

Протиепізоотичні заходи – це організаційно-господарська та спеціальна ветеринарно-санітарна ді-

яльність, у тому числі профілактична і діагностична, спрямована на запобігання заразним хворобам тварин, їх виявлення та ліквідацію [8].

Використання бюджетних коштів здійснюються за бюджетною програмою «Протиепізоотичні заходи та участь у Міжнародному епізоотичному бюро» (код програмної класифікації 2802020) відповідно до Плану протиепізоотичних заходів, що затверджується Держветфітослужбою за погодженням із Міністерством аграрної політики та продовольства (Мінагрополітики України) і Державною надзвичайною протиепізоотичною комісією при Кабінеті Міністрів України (далі – Комісія).

Мінагрополітики України є головним розпорядником бюджетних коштів із вищезазначеної бюджетної програми, відповідальним виконавцем – Держветфітослужба, а розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня – територіальні органи.

Бюджетні кошти використовуються відповідно до Плану протиепізоотичних заходів, що затверджується Державною ветеринарною та фітосанітарною службою за погодженням із Міністерством аграрної політики та продовольства й Комісією [9]. Кошторис підрозділів ветеринарної міліції затверджується Головою Держветфітослужби [3].

На нашу думку, з метою підвищення мобільності фінансування ветеринарної міліції, враховуючи її адміністративно-правовий статус, доцільно було із цього підрозділу утворити юридичну особу та відкрити рахунок в установах Державного казначейства, зокрема в Департаменті Державтоінспекції МВС, а також внести зміни до нормативно-правових актів, які регулюють їхню діяльність.

Визначна цінність діяльності ветеринарної міліції полягає в тому, що під час виконання службових обов'язків персонал вищезазначеного підрозділу забезпечує профілактику тяжких захворювань людей та тварин. З метою недопущення фізичної, матеріальної та іншої шкоди необхідно покращити фінансове та матеріально-технічне забезпечення ветеринарної міліції. Таким чином, Державний бюджет втрачатиме значно менше коштів, аніж на ліквідацію негативних наслідків після різних хвороб тварин та населення України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ярмоленко Ю. Адміністративно-правові особливості забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення органами ветеринарної міліції / Ю. Ярмоленко, О. Драган // *Право України*. – К., 2010. – № 12. – С. 144–152.
2. Василенко В. Ветеринарна міліція: історія, становлення та сьогодення / В. Василенко // *Право і безпека*. – 2011. – № 2(39). – С. 114–117.
3. Про затвердження Положення про підрозділи ветеринарної міліції з проведення карантинних ветеринарних заходів : Постанова КМУ від 29 березня 2002 р. № 395 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/395-2002-p>.
4. Структура Міністерства внутрішніх справ (станом на 17 липня 2014 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/524421>.
5. Горбунова О. Організаційно-правові заходи ветеринарної міліції щодо запобігання масовим захворюванням на вірус А/Н1N1 «свинячого грипу» в Україні // *Науковий вісник КНУВС*. – С. 198–202.
6. Про міліцію : Закон України від 20 грудня 1990 р. № 565-XII [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/565-12>.
7. Фінансування центральних органів виконавчої влади із використанням програмно-цільового методу (на матеріалах Міністерства внутрішніх справ та Міністерства надзвичайних ситуацій України) : [монографія] / А. Чубенко, Д. Павлов, О. Деревчук. – К. : Три К, 2011. – 196 с.
8. Про ветеринарну медицину : Закон України від 25 червня 1992 р. № 2498-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2498-12>.
9. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення протиепізоотичних заходів, та переліку послуг спеціалістів ветеринарної медицини, які провадять ветеринарну практику, за здійснення обов'язкових або необхідних протиепізоотичних заходів та розмірів їх оплати : Постанова КМУ від 23 квітня 2008 р. № 413 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/413-2008-p>.